

Nr 1270

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 151, angående förvärv av aktier i Uddcomb Sweden AB.*

(Lika lydande med motion nr 1101 i Första kammaren)

I proposition nr 151 år 1969 föreslås att riksdagen på kapitalbudgeten för budgetåret 1969/70 under fonden för statens aktier skall anvisa ett investeringsanslag av 20,5 miljoner kronor till förvärv av aktier i Uddcomb Sweden AB. Bolaget skulle enligt regeringens förslag ägas gemensamt av svenska staten, Uddeholms AB och Combustion Engineering Inc. i Amerikas Förenta stater. Av aktiekapitalet på 40 milj. kr. skall 50 % ägas av svenska staten, 25 % av Combustion och 25 % av Uddeholm.

Statens inträde i företaget motiveras i regeringsförslaget med att Uddeholms nuvarande resurser för produktion av tunga komponenter för atomkraftverk är alltför begränsade med hänsyn till den snabba utvecklingen mot allt större enheter. "Uddeholm har därför måst överväga om dess komponenttillverkning bör läggas ned eller byggas ut till betydligt större skala, vilket skulle förutsätta en ny stor ekonomisk satsning." Avsikten är tydligen att staten skall svara för denna "nya stora ekonomiska satsning". Enligt den ingångna överenskommelsen är det endast staten som skall tillföra Uddcomb kontant kapital.

Samarbetet med det amerikanska företaget Combustion motiveras av regeringen sålunda: "Genom att också ett av de ledande företagen i världen ingår som partner i företaget tillförs svensk industri ett tekniskt kunnande av högsta klass." Combustion gör ingen kontant insats, men erhåller 25 % av aktiekapitalet i gengäld för att det "apporterar know-how och andra licensrättigheter enligt ett mellan Uddcomb och Combustion träffat licensavtal och mot en licensavgift som under de första tio åren reduceras till hälften av vad som annars skolat utgå". Trots att Combustion erhåller 1/4 av aktiekapitalet utan kontantinsats skall till detta bolag också utbetalas en årlig licensavgift.

Regeringens motiv för denna affär sägs vara dels att det allmänt skulle ha varit en förlust för svenskt näringsliv om den erfarenhet som byggts upp på området inte längre kunnat utnyttjas, dels att en nedläggning av denna del av Uddeholms tillverkning skulle skapat sysselsättningsproblem.

Det är svårt att tro att Uddeholm och bakom detta företag stående finansintressen verkligen skulle varit i avsaknad av ekonomiska resurser för en

utbyggnad av ifrågavarande tillverkning, om en sådan i övrigt ansågs lönsam enligt av företaget använda kriterier. Vi förutsätter emellertid för det följande resonemanget att allvarliga avsikter verkligen förelegat att avveckla produktionen av tunga komponenter för atomkraftverk samt att detta skulle skapat vissa sysselsättningsproblem. Om det bedöms såsom viktigt för utbyggnaden av den svenska atomkraftproduktionen att tillverkning förekommer i landet av dessa tunga komponenter samt en avveckling av hittillsvarande tillverkning dessutom skulle skapat sysselsättningsproblem, anser vi det motiverat att staten ingriper för att säkra fortsatt produktion.

Vi kan emellertid inte se något skäl varför inte staten kunde stå som ägare av hela aktiekapitalet i ett nystartat aktiebolag för att projektera, utveckla och producera reaktortankar etc. Den direkta samverkan med både svensk och amerikansk storfinans som av regeringen föreslås ske i Uddcomb anser vi icke blott vara omotiverad utan ur många synpunkter skadlig.

När utvecklingen av atomkraftproduktionen började i Sverige betonades mycket starkt att staten skulle ha det avgörande inflytandet på detta viktiga område. Vad som nu föreslås av regeringen är tredje steget i en process som inneburit en reträtt från denna riktiga princip: 1. Atomenergi. 2. Samarbete med svensk storfinans i ASEA-ATOM. 3. Samarbete också med amerikansk storfinans i Uddcomb. Vi anser att denna reträtt måste stoppas.

Även säkerhetspolitiska skäl liksom hänsyn till neutralitetspolitiken talar bestämt mot att insyn i och inflytande över denna viktiga industri ges amerikansk storfinans.

Vi vill i detta sammanhang erinra om att amerikanskt finanskapital under de senaste åren kraftigt ökat sin infiltration i svenskt näringsliv. Enligt uppgifter i Aftonbladet 17 nov. 1969 finns f. n. i Sverige 39 USA-ägda företag med 11 500 anställda. De amerikanska inköpen ökar. En rad skäl kan anföras mot att svenska företag säljes till utländskt storkapital. Frågan uppmärksammas på fackligt håll och har föranlett ställningstaganden mot övergång av företag i utländsk hand. Mot bakgrunden av denna opinion framstår det som synnerligen anmärkningsvärt att regeringen här vill ha ett stort USA-bolag med som delägare i ett företag med starkt statligt engagemang.

I utlandsägda företag har det ofta visat sig uppstå speciella fackliga problem. För de anställda kan det vara ännu svårare att erhålla insyn och inflytande än i företag ägda av svenskt kapital. Händelserna i samband med valet av anläggningsort för Uddcomb har redan demonstrerat en stor nonchalans för de anställdas önskemål som står i stark kontrast till de glättade PR-resonemang som förs i regeringspropositionen.

Anmärkningsvärt är också att det ingenstans i regeringens förslag ges

några utfästelser om ett inflytande för de anställda i detta nystartade halvstatliga företag som på något sätt motsvarar vad som nu allmänt krävs av såväl arbetare som tjänstemän och deras organisationer.

Om staten övertar hela aktiekapitalet i ett nystartat företag för tillverkning av reaktortankar m. m. kan en tryggad sysselsättning beredas hela den tekniskt kunniga personal som ställs utan sysselsättning genom att Uddeholm nedlägger denna del av sin produktion. Om visst övertagande av maskiner m. m. bör ske kan överenskommelse därom säkerligen uppnås. För eventuellt erforderliga licensrättigheter m. m. får betalning ske på sedvanligt sätt. Redan bedrivna förhandlingar bör underlätta ett snabbt genomförande av nödvändiga diskussioner.

Med hänvisning till ovanstående föreslås,

att riksdagen avslår propositionen nr 151,
att riksdagen hemställer till regeringen att snarast vidta åtgärder för att bilda ett av staten helägt företag för att projektera, utveckla och producera reaktortankar m. m.

Stockholm den 18 november 1969

C. H. Hermansson (vpk) Eivor Marklund (vpk) Gunvor Ryding (vpk)